

Complexnummer: 519631

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Oranjestein

Aantal complexonderdelen

10

Monumentnummers van complexonderdelen

519632, 519633, 519634, 519635, 519636, 519637, 519638, 519639, 519640, 519641

Woonplaats

Oranjewoud

Gemeente

Heerenveen

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Van Limburg Stirumweg 2, 8453 JE te Oranjewoud

Complexomschrijving

Omschrijving complex:

ORANJESTEIN. De historische buitenplaats Oranjestein is in de jaren '20 van de 19de eeuw aangelegd op een deel van de rechthoekige, licht gerende bos- en hakhoutpercelen van de 17de-eeuwse stadhoudelijke buitenplaats Oranjewoud. De aanleg betreft een kleinschalig landschappelijk park met slingervijvers en -paden, waarvan de structuur zeer goed en volledig bewaard gebleven is. Het oorspronkelijke 18de-eeuwse rentmeestershuis, dat in het uiterste noordwesten van het complex ligt, is in 1821 en 1822 ingrijpend verbouwd tot een buitenplaats. De symmetrische voorgevel (west), met neoclassicistisch kenmerken, ligt in de as van de Lindenlaan, de dwarsas in de oude buitenplaats Oranjewoud. Het huis is later veranderd en vergroot. De architect van de verbouwingen is niet bekend, maar Oranjestein vertoont grote overeenkomsten met de ontwerptekening van Lyndenstein te Beetsterzwaag van de hand van de Giekerkse bouwmeester Abraham Bruinsma (1766-1849). Volgen nog verbouwingen en uitbreidingen in 1855-1856 en 1897, welke laatste de uitbreiding en verhoging inhield van het lage achterhuis aan de oostkant naar ontwerp van de Leeuwarder architect H.H. Kramer (1850-1934). Aan de 19de- en 20ste-eeuwse geschiedenis van Oranjestein zijn de namen verbonden van de families (Heringa) Cats en Bieruma Oosting. De oorspronkelijke lange en smalle kleinschalige landschappelijke aanleg langs de Domineesweg lag ten zuiden van het huis en is van de hand van L.P. Roodbaard; hij dateert van 1824 - 1825. Door latere aankopen (1846 en 1872) van percelen oostwaarts is het park enkele keren uitgebreid, globaal tot het huidige oppervlak; hierdoor, maar ook door de ideeën van Roodbaard, zijn er diverse "werelden" binnen het park geheel gegroeid, die door slingerpaden en hier en daar een spaarzaam doorzicht met elkaar verbonden zijn. Naast de landschappelijke parkgedeelten, waarin o.a. een hertenkamp, zijn er een moestuin en boomgaard, alsmede een "menagerie" - ook hoenderhof genaamd. Het complex wordt in het westen begrensd door de Domineessingel en de Van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Limburg Stirumweg, in het noorden door de Marijke-Muoiwei, aan de oostkant door bos- en weidepercelen en aan de zuidzijde door de Bieruma Oostingweg.

De historische buitenplaats Oranjestein omvat de volgende onderdelen: HUIS (1), PARKAANLEG (2), KOETSHUIS met SCHUUR (3), DIENSTWONINGEN (4), ORANJERIE (5), KASSEN en MUREN (6), PRIELEN (7), HEKKEN en DAM (8), BRUGGEN en IJSKELDER (9) en TUINSIERADEN (10). De dienstwoning Bieruma Oostingweg 9 wordt wegens te geringe architectonische waarde niet van rijkswege beschermd.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding der onderdelen aangegeven. Voor een nadere plaatsaanduiding van de verschillende complexonderdelen wordt verwezen naar de Plattegrond Historische Buitenplaats Oranjestein, vervaardigd door de Stichting Particuliere Historische Buitenplaatsen (PHB) en behorende bij het Beheerplan Oranjestein (Elburg, 1991). De nummering op de Omgrenzingskaart RDMZ correspondeert zoveel mogelijk met die op de plattegrond PHB.

Waardering

De historische buitenplaats Oranjestein is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang alsmede van stedenbouwkundig belang. Het complex is van belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de bouw- en bewoningsgeschiedenis;
- vanwege de vrij hoge mate van architectonische oorspronkelijkheid van de hoofd- en bijgebouwen;
- vanwege de hoge mate van oorspronkelijkheid van de Roodbaard-aanleg (deze aanleg - samen met de architectonische onderdelen - is voor wat betreft het oudste deel (1825) zeer representatief voor het werk van deze tuinarchitect);
- vanwege de visuele, de functionele en de ruimtelijke samenhang tussen de samenstellende onderdelen;
- vanwege de herkenbaarheid en de ruime mate van gaafheid van de samenstellende onderdelen.

Het complex is voorts in landschappelijk-visuele zin van groot belang daar het samen met de (beschermd) buitenplaatsen Jagtlust en het huidige Oranjewoud is aangelegd op de structuren van het 17de-eeuwse stadhoudelijk hof. De eeuwenoude historische relatie tussen dit gebied en de Friese stadhouders uit het huis van Nassau en hun verbintenis met het huis van Oranje komt nog steeds tot uitdrukking in de naamgeving van het gebied (Oranjewoud), van enkele buitens (Oranjewoud en Oranjestein) en de namen van straten, lanen en wegen in het gebied. Vanuit deze optiek kan gesproken worden van (inter)nationaal belang van het Oranjewoud en de aldaar gelegen reeks buitenplaatsen en bijbehorende (vroegere) landerijen en opstallen (boerderijen e.d.).

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519632

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juli 2003
Kadaster deel/nr	82720/113

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oranjewoud	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Mildam	N			638

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 1: hoofdgebouw, Van Limburg Stirumweg 2

HUIS, 1821-1822, in 1855-1856 vergroot, in 1897 opnieuw verbouwd en uitgebreid. Gepleisterd landhuis met twee bouwlagen op hoog onderhuis, in neoclassicistische stijl op rechthoekige plattegrond; twee evenwijdige lage schilddaken met hoekschoorstenen; aansluitend, aan oostzijde, lager omgaand schilddak met plat middenvlak; dubbel gegolfde pannen; getande gootlijst; symmetrische voorgevel van 7 traveeën, de drie middelste over beide verdiepingen risalerend, afgesloten door plat dak met houten balustrade; bel-étage met zesruits vensters, op verdieping vierruits vensters; middelste travee met glazen ingangsdeur en bordestrap (zes treden) met lensvormige smeedijzeren leuningen; het in 1855 aangebouwde deel is aan de parkzijde (zuid) driezijdig uitgebouwd; tegen middelste gevelvlak een veranda, afgesloten door een balkon op gietijzeren zuiltjes; beide zijkanten met glazen wand, aan bovenzijde afgezet met gietijzeren krulwerk; trap met zes gietijzeren treden vanuit de tuin; balkon met rijk uitgevoerde smeedijzeren balustrade; boven het balkon een zinken luifel op gietijzeren, ajour uitgewerkte muursteunen. Het achterhuis (oostzijde) is in 1897 verhoogd en naar het zuiden uitgebreid; in de zuidgevel verticaal gedeelde vensters uit die tijd. Gedenksteen op ongeveer 1 m. hoogte in noordgevel: Den 1 sten Mei 1855 is de eerste steen gelegd door Anna Odilia Catharina Bieruma Oosting. INTERIEUR. Het huis heeft zijn (onregelmatige) 19de-eeuwse plattegrond en uitmonstering zeer goed bewaard. Inwendig zijn onder meer de nog oorspronkelijke vaste onderdelen van belang. Daaronder het stucwerk, de wandbekleding, de haardpartijen en de parketvloer.

Waardering

HUIS is van algemeen belang;

- vanwege de ouderdom en de bewoningsgeschiedenis;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als goed voorbeeld van een in sobere neoclassicistische stijl gebouwd statig huis;
- vanwege de samenhang tussen in- en exterieur;
- vanwege de waardevolle interieuronderdelen;
- vanwege het vroeg-19de-eeuwse architectonische karakter, dat zeer goed aansluit op de parkaanleg;
- vanwege de herkenbaarheid en de ruime mate van gaafheid;
- vanwege de visuele en de ruimtelijke relatie met de tuin en de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 519633

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juli 2003
Kadaster deel/nr	82720/141

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Mildam	N			120
Mildam	N			123
Mildam	N			146
Mildam	N			90
Mildam	N			638

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2: parkaanleg bij Van Limburg Stirumweg 2

PARKAANLEG, de landschappelijke aanleg van Oranjestein is in verschillende fasen in de 19de eeuw tot stand gekomen, waarbij het tegenwoordige min of meer vierkante complex groeide vanuit de smalle parkstrook in het westen langs de Domineessingel en het verlengde daarvan (Van Limburg Stirumweg) en in enige volgende fasen (1846 en 1872) door aankoop van telkens een nieuwe noord-zuidstrook voltooid werd. Ontwerper van de westelijke helft van het landschapspark is Roodbaard; dit deel dateert uit de jaren 20 van de 19de eeuw; de andere parkgedeelten zijn aangelegd na respectievelijk 1846 en 1872 en borduren in wezen voort op de stijl van Roodbaard. De aanleg wordt bepaald door een aantal grote open ruimten, die van elkaar gescheiden worden door parkbos of lanen. Deze afwisseling van ruimten en opgaande beplanting is hoofdzakelijk in oost-west richting aanwezig. Kleine open ruimten, die verspreid in het landschappelijk vormgegeven park voorkomen, worden veelal gevormd door slingerende vijverpartijen en aangrenzende graslandjes; er is een fijnmazig netwerk van slingerpaden, die veelal begeleid worden door een laanbeplanting bestaande uit eik, beuk of linde, en voor een groot deel door geaccidenteerd terrein gebaad zijn. Ook de zogenoemde bloementuin, die zich ten zuiden van het huis over vrijwel de gehele lengte van het perceel uitstrekt, wordt doorkruist door een netwerk van onverharde slingerpaden, die zodanig verdiept in het gazon liggen dat ze vanaf ooghoogte niet zichtbaar zijn. Opvallend is de ligging van de meeste gebouwen en priëlen in het park: nogal verspreid en hoofdzakelijk in de randen. Hoewel het huis zelf in de uiterste noordwest hoek van het complex ligt, is het volledig met de aanleg verbonden door een tweetal zichtassen; de één zuidwaarts vanuit het huis over de gehele lengte van de bloementuin, de ander naar het zuidoosten over de vijver van de "menagerie" naar het hertenpark; na de verwerving in 1872 van het laatste perceel in het oosten werden in de uiterste noordoost hoek van het complex de huidige moestuin en boomgaard aangelegd; verder werd er nog een nieuwe vijver gegraven in dit oostelijk deel, en er werd een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

hertenkamp in de jaren 1880 gemaakt tussen de moestuin en de menagerie (noordelijk deel) en in een deel van de oorspronkelijke Roodbaard-aanleg (zuidelijk deel); dit laatste deel is omgeven door een smalle slingervijver en is zeer heuvelachtig. Er zijn in totaal vijf waterpartijen in het park; deze staan niet met elkaar in verbinding, ook niet met de sloten, die de buitenplaats voor een groot deel omringen; oostelijk van het huis ligt de kleine niervormige vijver van de hoenderhof (zie verder onder 7), aan het einde van de bloementuin ligt de zgn. Koffievijver, een lange smalle vijver, die suggereert als beek het park in te stromen van onder de Domineessingel; over de "beek" ligt een kettingbrug (zie onder 9). Dan is er de Grotvijver in het zuiden nabij de Bieruma Oostingweg: een min of meer ronde vijver met twee slinger-uitlopers te midden van een grotachtige wereld met diepliggende kronkelpaden in "ravijnen", die bekleed zijn met stobben. Rond het zuidelijke deel van de hertenkamp ligt een slingervijver met een brede uitloper naar de boomgaard; tenslotte is er de reeds genoemde Nieuwe vijver, die pas rond 1890 gegraven is: een boonvormige waterpartij met een uitloper. Behoudens de reeds genoemde, kent de aanleg van Oranjestein nog een aantal andere toponiemen. Zoals derde wereld, stobbenpad en jodendom. Voor een nadere plaatsaanduiding van deze elementen zij verwezen naar de toponiemenkaart van het terrein (gedateerd juli 1991 en vervaardigd door de Stichting Particuliere Historische Buitenplaatsen (PHB)). De parkaanleg van Oranjestein wordt als het ware omlijst door een viertal lanen, alle nog te herleiden tot de verkaveling van het 17de-eeuwse Oranjewoud; één ervan, de Oostlaan, maakt in zijn geheel deel uit van het complex en vormt gedeeltelijk de oostgrens; de andere lanen zijn thans openbare wegen, maar zijn toch opgenomen binnen het beschermde complex als belangrijke structuurdragers. Alle lanen zijn met enkele rijen eik beplant; alleen in de Oostlaan staan daarnaast ook enkele Amerikaanse eiken en coniferen. Binnen dit lanenpatroon bezit het park van Oranjestein een landschappelijke aanleg waarvan de visueel-ruimtelijke en architectonische kwaliteiten op een hoog niveau staan; de westelijke parkstrook bestaat grotendeels nog uit dezelfde aanleg zoals die tot stand kwam onder Roodbaard. De overige delen van het park zijn zeer fraaie voorbeelden van een park in landschapsstijl waarbij de eenheid van de aanleg vooral bepaald wordt door de twee zichtassen vanuit het huis. Heel opmerkelijk voor het park van Oranjestein is dat het veel groter lijkt dan werkelijk het geval is en dat dit wordt gerealiseerd binnen de grenzen van het park en niet -zoals vaak- door zichtlijnen die zich buiten het park voortzetten. Het gebruik van poëtische motieven en verrassings-elementen doet de wandelaar zich in een arcadisch landschap wanen; dit effect wordt versterkt door het voorkomen van vele "follies", de verspreid liggende vijvers in een golvend kleinschalig landschap en het zeer fijnmazige net van slingerpaden, wat een gevoel van desoriëntatie (dwalen) veroorzaakt.

Waardering

PARKAANLEG is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom en de ontwikkelingsgeschiedenis;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van de oorspronkelijke Roodbaard-aanleg;
- vanwege het interessante gegeven dat het park in verschillende fasen aangelegd is en toch een éénheid vormt;
- als zeer goed voorbeeld van de kleinschaligheid en intimiteit van een Roodbaard-park;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519634

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juli 2003
Kadaster deel/nr	82720/69

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oranjewoud	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Mildam	N			638

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 3: koetshuis met schuur Van Limburg Stirumweg 2a;

3.1 KOETSHUIS (XIXbc; ontwerper onbekend): witgepleisterd min of meer vierkant gebouw van één bouwlaag onder omgaand schilddak met grijze dubbel gegolfde pannen; symmetrische voorgevel (noord) met drie rechte dubbele koetsdeuren, waarin gietijzeren grilles met bronzen deurknoppen in de vorm van een (jachthonden)kop; middelste deur in middenrisaliet, die boven de goot doorloopt en gedekt is met een zeer flauw hellend zadeldakje; in de gevel (met wapen Bieruma-Oosting) halfrond gesloten hooiluik; westgevel, waarachter een woongedeelte, ook -als verdieping- gedeeltelijk doorlopend boven de goot; hierop plat dak; beneden meerruits ramen, op verdieping lichtgetoogde zesruits ramen; voor het koetshuis bestrating van IJsselsteentjes in visgraatmotief. 3.2 Achter het koetshuis een SCHUUR: kleine gele baksteen, één bouwlaag onder overstekend zadeldak met rode dubbel gegolfde pannen; de noordgevel (koetshuiszijde) gepleisterd; aan westgevel een aanbouw onder lessenaarsdak, dat onder een knik doorloopt vanuit het zadeldak. In het INTERIEUR is van belang de gave indeling met originele betegeling en paardenboxen.

Waardering

KOETSHUIS met SCHUUR is van algemeen belang;

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de harmonische architectuur van de voorgevel van het koetshuis;
- vanwege de oorspronkelijke inrichting;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als wezenlijk functioneel en cultuurhistorisch onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Koetshuis(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519635

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juli 2003
Kadaster deel/nr	82720/89

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Marijkemuoi-wei	8			8453 JH	Oranjewoud		
Marijkemuoi-wei	4			8453 JH	Oranjewoud		
Bieruma Oostingweg	11			8453 JJ	Oranjewoud		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding			Grondperceel	
Mildam	N					638	

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 4: drie dienstwoningen

4.1 ZWITSERS HUISJE, Bieruma Oostingweg 11; in 1854 naar ontwerp van G. Brouwer gebouwd als tuinmanswoning met folly- uiterlijk; blokvormig gepleisterd huisje met een bel-étage op hoog onderhuis, dat als opslagruimte dient; sterk overstekend flauw hellend zadeldak met leien en geschulpte windveren; naar de weg gekeerde voorgevel met drie spitsboogramen (zeslichten) in neogotische trant; hiervoor, over de gehele gevelbreedte, een houten balkon op vierkante palen, waartussen ook geschulpte planken als versiering. 4.2 DIENSTWONING Marijke-Muoiwei 4; 1869: gepleisterd huisje (één bouwlaag) op rechthoekige plattegrond onder overstekend zadeldak met grijze pannen; schoorsteen; langs gehele dakrand geschulpte planken/ windveren met lელიevormige pendants; lichtgetoogde vijflichts ramen met aan bovenzijde studlijsten. 4.3 TUINMANSWONING in de moestuin (noordoosthoek), Marijke-Muoiwei 8; 1875 naar ontwerp van G. Brouwer onder toezicht van H.R. Stoett jr ; gepleisterd huis op rechthoekige plattegrond onder zadeldak met grijze dubbel gegolfde pannen, één bouwlaag; symmetrische voorgevel met eenvoudige deur met aan weerszijden een negenlichts venster; doorgetrokken gevel onder flauw hellend zadeldakje; glasdeur met balkon op terracotta consoles; schijnlisenen van bandwerk in stuc op de gevelhoeken.

Waardering

DIENSTWONINGEN zijn van algemeen belang: - vanwege de ouderdom;

- vanwege de verzorgde harmonische architectuur, met name van het Zwitsers huisje;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als wezenlijke functionele, cultuurhistorische en architectonische (park)onderdelen;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Monumentnummer*: 519636

Status rijksmonument
Inschrijving register* 28 juli 2003
Kadaster deel/nr 82720/55

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Oranjewoud Heerenveen Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Oranjewoud

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Apartement aanduiding Grondperceel
Mildam N 638

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 5:oranjerie bij Van Limburg Stirumweg 2

ORANJERIE, 1876, H.R. Stoett jr. en G. Brouwer; in de moestuin aan de noordzijde, langs de Marijke-Muoiwei; rechthoekig gepleisterd gebouw met één hoge bouwlaag onder flauw hellend zadeldak met asfaltdekking tussen topgevels; voorgevel van 7 traveeën, waarvan de middelste iets breder en risalerend; hierin een dubbele glazen deur met bovenlicht; links en rechts telkens drie hoge ramen met op tweederde van de hoogte een kalf; het bovenraam met middenstijl en twee dwarsroeden; onderraam met middenstijl en drie dwarsroeden, waarvan de bovenste en onderste dichtbij resp. het kalf en de vensterbank liggen; zijgevels met deurtje onder timpaan en aan weerszijden een hoog raam van hetzelfde type als die in de voorgevel. INTERIEUR. In de achtermuur zijn twee van elders (Burgum) afkomstige 18de-eeuwse (XVIII b) marmeren beelden (allegorische figuren) ingemetseld die, getuige de teksten op de banderolles, afkomstig moeten zijn van een grafmonument; tevens is er een marmeren beeldhouwwerk ondergebracht bestaande uit twee putti met een krans en de portretten van Martinus van Scheltinga (1666-1742) en Wisckjen van Scheltinga (1681-1760); vermoedelijk afkomstig van een grafmonument dat oorspronkelijk werd opgericht in de Schoterlandse kerk te Heerenveen. N.B.: de oranjerie heeft nog zijn oorspronkelijke functie; de bomen in de kuipen zouden ruim 200 jaar oud zijn. Bij de oranjerie tevens enkele oorspronkelijke banken met (oorspronkelijk) ijzeren onderstel.

Waardering

ORANJERIE is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de kenmerkende (oranjerie)architectuur voor de periode rond 1875;
- als wezenlijk cultuurhistorisch en nog steeds functionerend onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de aanwezigheid van enig daar geplaatst 18de-eeuws beeldhouwwerk dat verbonden is met de bewoningsgeschiedenis van de buitenplaats;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Monumentnummer*: 519637

Status rijksmonument
Inschrijving register* 28 juli 2003
Kadaster deel/nr 82720/62

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Oranjewoud Heerenveen Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Oranjewoud

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Apartement aanduiding Grondperceel
Mildam N 638

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 6: kassen, kweekbakken en muren bij Van Limburg Stirumweg

6.1 DRUIVENKAS (XIXd), in de moestuin direct ten westen van en in dezelfde lijn als de oranjerie; hoge bakstenen (gele ijsselsteen) achtermuur met ezelsrug; daartegen, aan de voorzijde, schuin geplaatste glasramen op lage borstwering; driehoekige bakstenen zijmuurtjes met vlechtingen. 6.2 BROEIKAS (XIXd), in de moestuin direct ten zuiden van de tuinmanswoning; symmetrische kas op rechthoekige plattegrond; lage bakstenen muur, waarop het glasdak staat; hartvormige ijzeren spanten, in het midden ondersteund door dunne rondijzeren constructie met o.a. lichtgebogen steunen, die bij de middenpaal samenkomen in een gietijzeren vaasvormig rozet; de onderzijde van de glasopbouw is afgerond; het betreft een zgn. ronde kas. 6.3 KWEEKBAKKEN (XIXd), in de moestuin, voor de druivenkas en de oranjerie liggen - op enige afstand ervan - twee bakstenen kweekbakken met rollagen, de achterkant iets hoger dan de voorzijde. 6.4 TUINMUUR (XIXd), in de moestuin, tussen de oranjerie en de tuinmanswoning; bakstenen muur met rollaag en een hoek van 90 graden in de hoek van de moestuin; voor het grootste deel opnieuw opgetrokken; trillages voor leifruit. 6.5.PERZIKMUURTJE (XIXd), in de moestuin, ten zuiden van de bloemenkas; uniek leimuurtje opgebouwd uit terracottategels, die aaneengesloten hangen aan een houten geraamte d.m.v. spijkers in doorboringen. In dit gedeelte van de aanleg tevens de restanten van de OUDE TUINMUUR.

Waardering

KASSEN en MUREN zijn van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de bijzondere architectuur van met name de oranjerie, de ronde kas en het tegelmuurtje;
- vanwege de functionele en cultuurhistorische waarden als wezenlijke onderdelen van de buitenplaats;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 519638

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juli 2003
Kadaster deel/nr	82720/27

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Oranjewoud	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Mildam	N			638

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 7: priëlen(met lattenbanken met ijzeren onderstel) bij Van Limburg Stirumweg 2 7.1 PRIEEL aan het einde van de bloementuin als blikvanger van het gezicht vanuit het huis; houten bouwsel in chinoiserie-stijl, XIXb; open prieel op vier ronde palen op trapeziumvormige plattegrond; lessenaarsdakje met asfaltdekking; twee achterste palen steken boven dak uit en eindigen in toegespitste knoppen; daartussen ajour versiering van latten; tussen twee voorste palen, als daklijst, ook ajour gezaagde versiering met ingezwenkte ruit- en cirkelmotieven; wit met dunne rode bandjes. 7.2 PRIEEL aan de westrand van de bloementuin; zelfde basisvorm en dak als prieel 1., XIXb; alleen voorzijde open tussen houten pilasters met gestileerd kapiteeltje, waarop een kroonlijst; overige wanden met horizontale delen dichtgezet; ook witgeschilderd met rode bies als versiering. 7.3 PRIEEL nabij het huis, ook in de westrand van de bloementuin, XIXb; rond bouwsel onder parasoldak met asfalt, ondersteund door vier boomstammen aan de voorzijde (tussenruimte open) en verticale delen aan de achterkant; naast de buitenste stammen een eenvoudig neogotisch venster, gedeeltelijk met groen glas en spiegels ingevuld; plafond sferisch gestuukt. 7.4 PRIEEL bij Nieuwe vijver, XIXd; bouwsel op langgerekte zeshoekige plattegrond; open, naar de vijver gekeerde voorkant; vijf openingen met accoladebogen van latjes tussen zes boomstammen; achterzijde van verticale houten delen; flauw hellend asfaltdak bekroond met miniatuurvariant van het prieel zelf, in stammetjes en twijgen; bruin geteerd; stucplafond met rozet in zeshoekig lijstwerk. 7.5 VOGELHUIS van 'menagerie', ten oosten van het huis, XIX; bakstenen huisje onder zadeldak met grijze pannen; houten voorkant met trompe l'oeil polychroom schilderwerk van natuursteenblokken, ramen en een deurtje; bekroning met schijndakruiter.

Waardering

PRIËLEN en LATTENBANKEN zijn van algemeen belang;

- vanwege de ouderdom en de bijzondere architectuur;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de cultuurhistorische en ornamentale waarden;
- vanwege het feit dat een dergelijk aantal bij elkaar in één park voor Nederland bijzonder is;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519639

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juli 2003
Kadaster deel/nr	82720/41

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oranjewoud	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Mildam	N			638

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 8: hekken, dam en grindweg bij Van Limburg Stirumweg 2 8.1 Twee identieke INRIJHEKKEN, XIXc/d; bestaande uit twee lage ronde hardstenen palen met zwartgeschilderde halfbolvormige kop; daartussen eenvoudige smeedijzeren hekvleugels met speerpuntspijlen en versieringen van bandijzer; respectievelijk gelegen: - aan de westzijde van het huis in de as van de Lindenlaan; - bij de inrit vanaf de Marijke-Muoiwei. 8.2 TOEGANGSHEK tot de moestuin vanaf de Marijke-Muoiwei, XIX; lage bakstenen kruispijlers; smeedijzeren hekvleugels met enig krulwerk. 8.3 Eenvoudige houten SPIJLENAFRASTERING rond de hertenkamp; in wezen XIX, doch vaak vernieuwd; gepunte latten in twee hoogten, om en om op horizontale latten bevestigd; om de paar meter een vierkante paal in de grond ter ondersteuning. 8.4 Cirkelvormig geplaatst smeedijzeren SPIJLENHEK nabij het koetshuis, XIXd. 8.5 HEK aan de Marijke-Muoiwei, staande op een DAM over scheisloot met iets gebogen bakstenen wangen; aan de buitenzijden van de beide hekpalen smeedijzeren voluutvormige hekjes; op de hekpalen in hoogrelief de naam van de buitenplaats. De beide ingangshekken zijn met elkaar verbonden door een laag spijlenhekwerk, dat meeloopt met de bocht van de Van Limburg Stirumweg en de Marijke-Muoiwei; tussen de hekdelen -ter ondersteuning- ronde gietijzeren paaltjes met eikelbekroning. 8.6 Twee vrijwel identieke houten HEKKEN, XIX-XX, bestaande uit vierkante houten pijlers, waartussen houten hekvleugels met spijlen, naar het midden verlaagd; ijzeren gekrulde zijstukken. Mogelijk zijn de hekken gebaseerd op een ontwerp uit ca. 1840. De hekken zijn gelegen: - aan de Bieruma Oostingweg (ter hoogte van het Zwitserse huisje); - aan de Bieruma Oostingweg (op de zuid-oostelijke begrenzing van Oranjestein). 8.7 Eenvoudig houten HEK aan de Bieruma Oostingweg als afsluiting van de vanaf omstreeks 1855 aangelegde GRINDWEG die loopt vanaf het huis naar dit punt.

Waardering

HEKKEN, DAM en GRINDWEG zijn van algemeen belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de functionele en ornamentale waarden;
- als wezenlijke, cultuurhistorische onderdelen van het complex;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 519640

Status rijksmonument
Inschrijving register* 28 juli 2003
Kadaster deel/nr 82719/86

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Oranjewoud Heerenveen Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Oranjewoud

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Mildam N 638

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 9: bruggen en ijskelder bij Van Limburg Stirumweg 2:

9.1 KETTINGBRUG over de Koffievijver; getoogde brug met houten brugdek op drie H-profielijzers; aan beide zijden zes witgeschilderde achtkantige gietijzeren balusters met diamantkop, midden XIX; daartussen kettingen met ronde en langwerpige schakels. 9.2. Bij de hertenkamp: bakstenen BRUG met tongewelf, ongeveer 2,5 m. hoog en 3 m. lang; hierin aan weerszijden deurtjes, die toegang geven tot bergruimten; achter één ervan een verdiepte IJSKELDER; ingezwenkte bakstenen balustrade met kruisvormige openingen; houten hekwerk.

Waardering

BRUGGEN en IJSKELDER zijn van algemeen belang: - vanwege de ouderdom;

- vanwege de cultuurhistorische en functionele waarden;

- vanwege de unieke architectuur van de brug met ijskelder;

- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519641

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	28 juli 2003
Kadaster deel/nr	82719/78

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oranjewoud	Heerenveen	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oranjewoud	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Mildam	N			638

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 10: tuinsieraden 10.1 STENEN TAFEL, XIXb; bij de Grotvijver; ovaal natuurstenen blad op vierkante zandstenen sokkel. 10.2 GLAZEN PARAPLU, XIXc: in het gazon van de Bloementuin; centrale ronde paal; vanaf bovenkant radiale ijzeren roeden waartussen driehoekige stukken glas, aan buitenzijde ondersteund door zes dunnen ronde ijzeren staven. 10.3 In de tuin achter het huis: GIETIJZEREN VAAS op sokkel van kunststeen, XIXc; 10.4 In de tuin achter het huis: hardstenen SOKKEL, XVIII; 10.5 In de tuin achter het huis LAGE RONDE VAAS met maskers en oren van gevlochten twijgen; eierlijstrand; vierkante SOKKEL met Lodewijk XVI-motieven. 10.6 In de tuin achter het huis: vierkante, balustervormige SOKKEL met Lodewijk XIV-motieven. 10.7 Ronde houten ORANJERIEKUIPEN (sommige nog origineel en ten dele nog met zeer oude kuuipplanten), verspreid opgesteld rond het huis, in de Bloementuin en de moestuin; 's winters in de oranje.

Waardering

TUINSIERADEN zijn van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de cultuurhistorische en ornamentale waarden;
- vanwege de visuele en ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument